

УТВЪРЖДАВАМ:
ДИРЕКТОР.....
/проф. д-р Ирена Зарева/

К О Н С П Е К Т
ПО
ФИНАНСИ, ПАРИЧНО ОБРАЩЕНИЕ, КРЕДИТ И ЗАСТРАХОВКА

*за полагане на приеман изпит на докторанти към докторска програма
„Финанси, парично обращение, кредит и застраховка“*

I. ТЕОРЕТИЧНИ ОСНОВИ НА ПАРИТЕ, КРЕДИТА И ФИНАНСИТЕ

1. Характеристика на парите. Произход и значение на парите. Форми на парите. Съвременните пари. Функции на парите. Теории за парите.
2. Парични агрегати. Парична маса. Същност, обхват и значение на паричните агрегати. Концепция за паричните агрегати в Еврозоната. Видове парични агрегати. Депозитна мултипликация. Парична мултипликация.
3. Лихва и лихвен процент. Същност и роля на лихвения процент. Индикатори на лихвеното равнище. Лихвен процент, доходност и възвращаемост. Подходи към лихвения процент. Цени на инструменти на кредитния пазар.
4. Инфлация и лихвени проценти. Номинални и реални лихвени проценти. Ефект на Фишер. Базисен (безрисков) лихвен процент. Лихвена структура на лихвените проценти. Кредитен рейтинг.
5. Търсене на пари и паричен пазар. Теоретични модели на търсенето на пари. Дългосрочно и краткосрочно търсене на пари.
6. Финансова политика. Същност, цели и принципи. Връзка с икономическата политика. Проблеми и перспективи на финансовата политика в България.
7. Парична политика. Теоретични концепции за паричната политика. Инструменти на паричната политика. Паричен съвет. Възникване, същност, разпространение. Въвеждане на паричен съвет в България и промяна на функциите на БНБ. Баланси на паричния съвет.
8. Платежен баланс. Теоретични концепции. Структура. Взаимодействие между отделните му части. Платежният баланс в контекста на международните финанси.
9. Международна криза на задлъжнялостта. Роля на международните финансови институции.

10. Валутни режими. Критерии за избор на валутен режим. Участие в паричен съюз - предимства и недостатъци.

II. БАНКИ И БАНКОВИ ОПЕРАЦИИ

11. Банката като предприятие. Профил на специализация на банката. Универсални и специализирани банки. Правни форми на образуване и законови ограничения на банковото предприятие. Избор на организационна структура на банката. Банкови лицензии. Клонови банки, банкови холдинги /банкова група/, дъщерни банки.

12. Управление икономиката на банката. Баланс на търговска банка. Собствен капитал и ликвидност на банката. Методи за управление на ликвидността на банката. Образуване и разпределение доходите на банката. Активни и пасивни банкови операции – видове и тяхното управление

13. Търговски банки – ликвидност, рентабилност, капиталова адекватност. Критерии за формиране състава и структурата на банковите активи и пасиви. Банкови операции.

14. Капиталов пазар - организация и операции. Перспективи за развитието на фондовия пазар у нас.

15. Основни капиталови инструменти. Акции и облигации – същност, класификации. Начини на емитиране. Цени и доходност.

16. Основни парични инструменти. Запис на заповед. Съкровищен бон. Цени и доходност.

III. ДЪРЖАВНИ (ПУБЛИЧНИ) ФИНАНСИ

17. Държавен бюджет – същност и функции. Консолидирана бюджетна програма и съставни части. Бюджетна (фискална) политика. Хармонизиране на българското бюджетно законодателство с ЕС.

18. Бюджетни приходи. Структура и динамика. Същност и елементи на данъка. Видове групи данъци. Равнище на данъчно облагане. Данъчна политика.

19. Бюджетни разходи. Структура и динамика. Промени в обхвата и принципите на финансиране на публичните услуги. Сметна палата.

20. Бюджетен дефицит. Финансиране на бюджетния дефицит. Държавен дълг (вътрешен и външен). Управление на дълга. Преструктуриране на външния дълг на България през 1994 г.

21. Местни финанси и фискална децентрализация. Вертикална структура на публичния сектор. Финанси на централната власт и местни финанси. Икономически и политически ползи от фискалната децентрализация. Рискове на фискалната децентрализация. Измерване степента на децентрализация на публичния сектор. Приходи и разходи на местните власти в България: обща характеристика.

IV. КОРПОРАТИВНИ ФИНАНСИ

22. Капитал на предприятието. Цена на капитала. Капиталова структура. Капиталова структура и дивидентна политика. Теории за капиталовата структура. Видове дивидентна политика.

23. Анализ на финансовото състояние на фирмата. Финансови отчети и стандартизация финансови отчети и стандартизация. Анализ на свободните парични потоци. Финансови съотношения.

24. Управление на оборотния капитал. Обращаемост на оборотния капитал. Управление на материалните запаси. Управление на вземанията. Управление на паричните наличности. Източници за краткосрочно финансиране.

25. Оптимизация на инвестиционните решения при инвестиции в реални активи. Методи за оценка на ефективността на инвестиционните проекти. Етапи и методи за изследване на риска при инвестиране в реални активи.

26. Основни въпроси на капиталовото бюджетиране. Същност и методи на капиталово бюджетиране. Финансов и бизнес риск.

V. ДРУГИ ВЪПРОСИ НА ФИНАНСОВАТА НАУКА

27. Основи на застрахователната теория. Застрахователен пазар у нас. Роля и значение. Историческо развитие. Съвременна организация и финансиране. Цели, функции и принципи на застрахователния надзор.

28. Основи на социалното осигуряване. Социално-осигурителни фондове в България-същност, класификация, видове. Организационна структура. Принципи на функциониране. Осигурени лица и покрити рискове. Права и задължения на осигурените лица. Източници и механизми на финансиране на отделните фондове. Финансово състояние на фондовете и перспективи пред тяхното развитие.

ЛИТЕРАТУРА

Основна:

1. Александрова, М., Калчев, Е. *Финанси на предприятието*. С.: НБУ, 2013.
2. Александрова, М. *Финансиране и ефективност на инвестициите в реални активи*. С.: ИК - УНСС, 2012.
3. Андреев, Я. *Общо застраховане – принципи и практика*. С.: Зенит, 2006.
4. Боди З., А. Кейн, А. Маркър. *Инвестиции*. С.: Натурела, 2000.
5. Брусарски, Р. *Теория на публичните финанси*. С.: УИ "Стопанство", 2007.
6. Вачков, Ст. и др. *Въведение във финансите*. Варна: УИ „Наука и икономика“, 2017.
7. Герунов А. *Публични финанси*. С.: Стопански факултет, СУ „Климент Охридски“, 2016.

8. Златинов Д. *Макроикономическата политика в България след въвеждането на паричния съвет /от теоретичен към приложен анализ/. С.: УИ „Св. Климент Охридски”, 2019.*
9. Завадска, З., Дроздовска, М. и Яворски, В. *Банково дело*. С., 2012.
10. Йоцов, В. *Отражение на глобалната криза върху финансовия сектор на България*. С.: АИ „Проф. Марин Дринов“, 2014.
11. Лилова, Р. и колектив. *Финанси*. Свищов: АИ „Ценов”, 2015.
12. Манов, Б. *Корпоративни финанси - теория и практика*. С.: МБ Хоум, 2016.
13. Минасян Г. *Външен дълг: Теория, практика, управление*. С.: CIELA, 2007.
14. Минасян Г. *Финансово програмиране*. С.: Класика и Стил, 2008.
15. Мишкин Ф. *Теория на парите, банковото дело и финансовите пазари*. С.: Изток-запад, 2014.
16. Младенов М. *Пари, банки и кредит*. С.: Тракия М, 2015.
17. Мъсгрейв Р., П. Мъсгрейв. *Държавни финанси – Теория и практика*. С.: Фондация „Отворено общество”, 1998.
18. Недев, Т. *Борси и борсови сделки*. С.: УИ “Стопанство”, 2008.
19. Ненкова, Пр. *Местни финанси*. С.: ИК - УНСС, 2020.
20. Петранов Ст. *Инвестиции. Теория и практика на финансовите инструменти и пазари*. С.: Класика и стил, 2015.
21. Петров, Г. и колектив. *Корпоративни финанси – кратък курс*. С.: Тракия-М, 2012.
22. Рубини Н., Ст. Мим. *Кризисна икономика. Основен курс за бъдещето на финансите*. С.: Сиела, 2011.
23. Седларски, Т. *Нова институционална икономика*. С.: УИ „Св. Климент Охридски”, 2013.
24. Трифонова, С. *Паричен съвет, банкова система и финансово развитие*. С.: УИ “Стопанство”, 2002.
25. Стиглиц, Дж. *Икономика на държавния сектор*. С.: УИ "Св. Климент Охридски", 1996.
26. Христова-Балканска И. *Международни финанси*. С.: Некст, 2003.
27. Христосков, Й. *Социално осигуряване*. Пловдив: УИ „Паисий Хилендарски“, 2018.

Допълнителна:

28. Benninga, S. *Financial Modeling*, 4th edition. London: The MIT Press, 2014.
29. Carlberg, M. *Macroeconomics of Monetary Union*. Berlin: Springer, 2007.
30. Hubbard, R.G. and O'Brien, A.P. *Money, Banking and the Financial System*, Third edition. New York: Prentice Hall, 2021.
31. Hyman, D. *Public Finance – A Contemporary Application of Theory to Policy*, 10th edition. South-Western, 2011.
32. Krugman, P., Obstfeld, M. and Melitz, M. *International Economics – Theory and Policy*, 11th edition. New York, 2018.

Нормативни документи:

33. Валутен закон, обн. ДВ, бр. 83/21.09.1999г., в сила от 01.01.2000 г., изм. и доп. ДВ, бр. 14/2020 г.
34. Закон за акцизите и данъчните складове, обн. ДВ, бр. 91/15.11.2005 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. и доп. ДВ, бр. 104/2020 г.
35. Закон за Българската народна банка, обн. ДВ, бр. 46/ 10.06.1997 г., изм. и доп. ДВ, бр. 12/2021 г.
36. Закон за гарантиране на влоговете в банките, обн. ДВ, бр. 62/14.08.2015 г., в сила от 14.08.2015 г., изм. ДВ, бр. 1/2021 г.
37. Закон за данъците върху доходите на физическите лица, обн. ДВ, бр. 95/24.11.2006 г., в сила от 01.01.2007 г., доп. ДВ, бр. 14/2021 г.
38. Закон за данъка върху добавената стойност, обн. ДВ, бр.63/04.08.2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. ДВ, бр. 17/2021 г.
39. Закон за корпоративното подоходно облагане, обн. ДВ, бр. 105/22.12.2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. ДВ, бр. 21/2021 г.
40. Закон за държавния дълг, обн. в ДВ, бр. 93/1.10.2002 г., последна актуализация в бр. 15/15.02.2013 г., в сила от 1.01.2014 г., доп. ДВ, бр. 86/2018 г.
41. Закон за кредитните институции, обн. ДВ, бр. 59/21.07.2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. и доп. ДВ, бр. 21/2021 г.
42. Закон за местните данъци и такси, обн. ДВ, бр. 117/10.12.1997 г., в сила от 01.01.1998 г., изм. ДВ, бр. 16/2021 г.
43. Закон за местното самоуправление и местната администрация, обн. ДВ, бр. 77/17.09.1991 г., изм. ДВ, бр. 9/2021 г.
44. Закон за публичните финанси, обн. в ДВ, бр. 98 от 17.11.2020 г., в сила от 17.11.2020 г.
45. Стратегия за управление на държавния дълг 2020-2022, Министерство на финансите, октомври 2019 г.
46. Кодекс за застраховането, обн. ДВ, бр.102 от 29.12.2015 г., в сила от 01.01.2016 г., изм. ДВ, бр. 21/2021 г.
47. Кодекс за социалното осигуряване, обн. ДВ. бр. 110/17.12.1999 г., в сила от 01.01.2000 г., изм. ДВ, бр. 21/2021 г.

Актуализиран и приет с Прот. № 5 на НС от 28.04.2021 г.